

INNEHÅLL

Förord.....	11
1. ABK 09 och dess tillämpning.....	13
1.1 Inledning.....	14
1.2 I vilka uppdrag kan ABK 09 användas?.....	16
1.3 När gäller ABK 09?.....	18
1.4 Om ABK 09 inte används	20
1.5 Avsteg från ABK 09	21
1.6 Standardavtalens systematik	24
1.7 Rollfördelning, beställare/konsult.....	26
Beställare eller konsult	26
Förhållandet till projektets övriga aktörer och intressenter.....	26
2. Uppdragets omfattning	29
2.1 Inledning.....	30
2.2 Precisering av uppdraget.....	32
2.3 Ingående av avtal	34
2.4 Vem som kan ingå bindande avtal	36
2.5 Uppdrag preciserade i samråd	38
2.6 Uppdrag preciserade i förfrågningsunderlag.....	40
Tydlighetsregel vid avsteg från ABK 09.....	42
Kontraktshandlingarnas inbördes rangordning.....	43
2.7 Brister i precisering av uppdragets omfattning	45

3. Utförande av uppdraget	47
3.1 Inledning.....	48
3.2 Fackmässigt genomförande.....	49
Den pedagogiska plikten.....	51
Tillvarata beställarens intressen.....	51
Sekretess	52
Riskhantering	52
3.3 Begäran om utförande i strid med god yrkessed.....	56
3.4 Fackmässighetsbedömningar i tvister	57
4. Kommunikation	59
4.1 Inledning.....	60
4.2 Med vem parterna kommunicerar	61
Att skilja på kommunikation med avtalspart och övrig intressent..	61
När flera aktörer anlitar samma konsult	63
Informationshantering	63
Sekretess vid kommunikation	64
4.3 Hur parterna kommunicerar	65
ABK:s krav på skriftlig kommunikation	65
Fördelar med skriftlig kommunikation.....	66
Möten	68
4.4 Vad och när parterna kommunicerar	70
Generell kommunikationsplikt.....	70
Särskild kommunikationsplikt för vissa situationer.....	70
5. Hantering av ändringar	75
5.1 Inledning.....	76
5.2 Rätt och skyldighet att utföra ändringar	77
5.3 Kommunikationsregler vid ändringar och tillägg.....	79
5.4 Avbeställning.....	83

5.5 Ersättning vid ändringar	84
5.6 Tidspåverkan vid ändringar	87
5.7 Ändring av befintligt uppdrag eller nytt uppdrag	88
6. Organisation	91
6.1 Inledning.....	92
6.2 Parternas ombud.....	93
6.3 Beställarens direktiv.....	95
6.4 Projektorganisation av väsentlig betydelse	96
6.5 Underkonsulter och sidokonsulter	98
6.6 Samordning	99
7. Ersättning	101
7.1 Inledning.....	102
7.2 Arvode	103
7.3 Fast arvode.....	104
Att arbeta i uppdrag med fast arvode.....	106
7.4 Rörligt arvode	109
Krav på kommunikation vid rörligt arvode	110
Nedlagd tid i uppdraget.....	111
7.5 Om ersättningsform inte avtalats.....	113
7.6 Kostnadsersättning.....	114
7.7 Konsultindex.....	115
7.8 Betalning och fakturering.....	117
Fakturering och betalning av rörligt arvode.....	117
Fakturering och betalning av fast arvode	118

8. Nyttjanderätt	121
8.1 Inledning.....	122
8.2 Hantering av anbuds- och förfrågningshandlingar	123
8.3 Nyttjanderätt till uppdragsresultatet	124
8.4 Arkivering av uppdragsresultatet	127
8.5 Ansvar för tillhandahållna handlingar	128
9. Tider och förseningar	129
9.1 Inledning.....	130
9.2 Tidplan	131
När uppdraget är slutfört.....	133
Tidsförlängning	133
Ändring av tidplan på beställarens begäran.....	136
9.3 Ersättningsskyldighet vid försening.....	139
10. Fel i uppdraget	143
10.1 Inledning.....	144
10.2 Felavhjälpande	145
10.3 Skadeståndsskyldighet.....	148
Ansvar för bristande fackmässighet	148
Ansvarstid.....	152
Ansvarstak.....	152
Tidsfrister för framställande av skadeståndskrav.....	153
Begränsad rätt att innehålla arvode vid skada	157
10.4 Försäkring	158
Konsultansvarsförsäkring	158
Skadeanmälan till försäkringsbolaget	160
Allmän ansvarsförsäkring.....	162
Egendomsförsäkring.....	162
10.5 Vikten av att skilja på fel respektive skada	163

11. Innehållande av prestation, avbeställning och hävning.....	165
11.1 Innehållande av prestation	166
11.2 Avbeställning.....	168
Inledning.....	168
Beställarens rätt att avbeställa	169
Konsultens ersättning vid avbeställning	170
Redovisning av resultat.....	173
Konsultens rätt att avbryta uppdraget.....	173
11.3 Hävning	175
Beställarens hävning	176
Konsultens hävning.....	178
Hävning vid obestånd och konkurs.....	179
Övrigt.....	179
12. Tvister mellan konsult och beställare	181
12.1 Inledning.....	182
12.2 Förebygga tvister	183
12.3 Tvistelösning utom domstol.....	184
12.4 Tvister i domstol	185
Rättegångskostnader	186
Paragrafhänvisningar	187
Sakordregister	197
Diskussionsfrågor att skapa samsyn kring i verksamheten.....	201

FÖRORD

SAMHÄLLSBYGGNADSEKTORNS STANDARDAVTAL FÖR konsulter (ABK 09) används för allt från arkitekttjänster till projektering, undersökningar, utredningar, besiktningar, byggledning och CM (Construction Management). Att vara väl insatt i avtalet och hur det påverkar den egna verksamheten och affären är därför av största vikt. Det är dock inte helt enkelt att bygga upp och säkerställa den kunskapen hos alla berörda.

Vår målsättning med denna bok är att redogöra för de mest praktiskt viktiga regleringarna ur ett verksamhetsperspektiv. Vi har inte ambitionen att behandla samtliga bestämmelser i ABK 09 utan har valt att redogöra för de regler som utifrån vår erfarenhet har störst praktisk betydelse i uppdragen. Dessa behandlas tematiskt snarare än strikt utifrån kapitelindelningen i ABK 09. Vi vill beskriva vilka konsekvenser standardavtalet får i praktiken och hur man som konsult respektive beställare kan förhålla sig till detta. Vi exemplifierar vilka frågor som uppkommer och hur parterna genom att vara medvetna om regleringarna kan hantera olika situationer för att minska risken för problem och konflikter. Boken ska kunna användas som en praktisk handbok för medarbetare hos både konsulter och beställare. Vi hoppas också att den kan tjäna som en första ingång till ABK 09 för nyanställda och andra som snabbt behöver få kunskap om hur ABK 09 tillämpas i konsultuppdrag.

Denna bok har tagits fram i samarbete mellan Henrik Rosenqvist, bolagsjurist på teknikkonsultföretaget Sweco och Helena Dahlberg, förbundsjurist på konsulternas branschorganisation Innovationsföretagen. Även om vi i vår dagliga verksamhet arbetar med den här typen av standardavtalsfrågor ur ett konsultperspektiv, är vår

ambition att bidra till kunskap om båda parterers perspektiv. De flesta konsulter anlitar också underkonsulter och ikläder sig därmed även beställarrollen i det avtalsförhållandet.

Vi är tacksamma för synpunkter på boken och välkomnar er att höra av er med dessa.

Stockholm, i september 2022.

Helena Dahlberg och Henrik Rosenqvist

KAPITEL 1

ABK 09 OCH DESS TILLÄMPNING

1.1

INLEDNING

ABK 09 ANVÄNDS i så gott som alla konsultavtal inom samhällsbyggnadssektorn. Det finns tre huvudsakliga förklaringar till detta.

- Avtalets utformning. Avtalet reglerar de vanligast förekommande frågorna i uppdragen och är uppbyggt på motsvarande sätt som övriga standardavtal i samhällsbyggnadssektorn och kontraktshjälpmålet AMA AF (AMA AF tas fram och ges ut av Svensk Byggtjänst).
- Avtalets historia. ABK 09 är välarbetat och har använts under lång tid. Den första utgåvan kom redan år 1966.
- Avtalets förankring i branschen. Det är framförhandlat genom Byggandets Kontraktskommitté (BKK) av såväl byggherrar, entreprenörer och konsulter där samtliga perspektiv beaktats och vägts samman gemensamt av parterna.

Projekt och uppdrag inom samhällsbyggnad är ofta både långa och komplexa och innefattar stora investeringar och risker. Användande av standardavtal möjliggör för fler anbudsgivare att konkurrera om uppdragen, vilket gynnar såväl konsulterna som beställarna som på så vis får en bredare konkurrensutsättning. Om alla parter satt med sina egna avtalsmallar skulle anbudsarbetet bli mycket betungande och antagligen ofta kräva juristeresurser.

Eftersom ABK 09 är så pass vedertaget kan så gott som alla leverantörer på marknaden förutse vilka risker, möjligheter och åtaganden ett uppdrag är förknippat med. Standardavtalen bidrar därmed till att sänka transaktionskostnaderna och samtidigt möjliggöra en

bred konkurrens. Det faktum att ABK 09 är framtaget av byggbranschens aktörer gemensamt innebär även att avtalet har en rimlig balans mellan rättigheter och skyldigheter vilket är en trygghet för användarna.

Genom att använda standardavtal blir det också mer förutsägbart hur regleringarna tolkas och tillämpas. Detta minskar risken för tvister om vad en viss formulering betyder eller syftar till.

Även i våra nordiska grannländer har man liknande standardavtal. De nordiska standardavtalen är dock inte samordnade med varandra och regleringarna skiljer sig en del åt. Förfarandet för hur standardavtalen tas fram är också olika och det är bara här i Sverige vi har en ideell förening, Byggandets Kontraktskommitté (BKK), som kontinuerligt ansvarar för och driver arbetet med standardavtalen i samhällsbyggnadssektorn.